

MA26PA

697002

Ammonitico rosso de Cala Fornells

Situació

Municipi:

Calvià

Coordenades UTM
(31N ETRS89):

X: 451738
Y: 4376041

Dificultat i durada

5 min

Accés

Agafau una escala que surt a mà dreta de la carretera que va a l'hotel de Cala Fornells.

Interès principal

Paleontològic

Interès secundari

Sedimentològic, estratigràfic, tectònic, geomorfològic

Descripció de la localitat

Cala Fornells representa un dels millors afloraments del juràssic mitjà i superior de l'illa, tant per la seva nitidesa com pel seu interès científic. Inclou Cala Fornells, Caló de ses Llisses, Punta de s'Estaca i s'Aigua Verda.

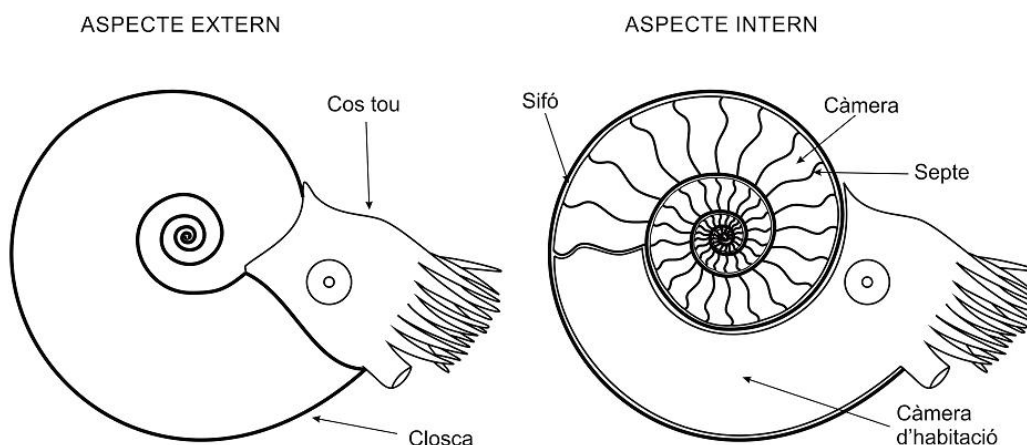
En aquesta zona es pot observar una successió de capes ben definides de roques calcàries: calcàries, margocalcàries i margues, amb colors que oscil·len entre el gris clar fins al vermell intens, i en el sector de Caló de ses Llisses-s'Aigua Verda és on millor afloren.

Algunes d'aquestes roques pertanyen a les fàcies denominades *ammonitico rosso*, terme italià que defineix un tipus de calcàries noduloses en les quals solen abundar els ammonits i que presenten freqüentment colors vermellosos.

Els ammonits són un tipus de mol·luscs cefalòpodes extints proveïts d'una closca externa segmentada que els permetia flotar a la columna d'aigua. S'assemblen als seus parents actuals, els nàutils.

Són uns dels fòssils més característics dels medis marins. La seva abundància i variabilitat els dota de gran importància en l'àmbit científic. Moltes de les seves espècies es consideren fòssils guia, és a dir, fòssils que ajuden a datar els nivells on es troben

Atès que la composició de la closca dels ammonits està formada per aragonita, normalment aquest es dissol durant el procés de fossilització, per la qual cosa només es conserven motlles interns. No obstant això, en aquest és possible distingir les parets de les successives cambres (septes) que poden formar bonics patrons amb formes sinuoses. Hi ha un conducte (sifó) que travessa totes les cambres que s'encarrega de regular el gas contingut en aquestes per regular la flotabilitat. El darrer tram de l'espiral no està segmentat i és on s'allotja el cos tou (càmbra d'habitació).

Esquema de l'exterior i interior d'un ammonit.

Al penya-segat nord des Caló de ses Llisses hi ha representades quatre formacions al llarg de la sèrie estratigràfica: la Formació Cúber (juràssic mitjà), la Formació Alfàbia, la Formació Aumedrà (juràssic superior) i la Formació Son Torrelles (juràssic terminal - cretaci basal). La seqüència estratigràfica inclou tant el juràssic mitjà com el superior, fins al seu límit amb el cretaci, amb edats compreses entre 170 i 145 milions d'anys.

Fàcies *ammonitico rosso* al Caló de ses Llisses

Aquest conjunt estratigràfic representa, en una mesura o una altra, fons marins amb una taxa de sedimentació molt baixa. En aquests se succeïen repetidament episodis de precipitació de carbonats que formaven estructures noduloses seguits de deposició d'argiles, que formaven capes margoses. El color vermell resultant ve donat per la presència d'òxid de ferro en el sediment. Per a la formació d'uns quants mil·límetres de dipòsit en aquestes condicions es necessiten diversos milers d'anys, la qual cosa dona compte de l'enorme quantitat de temps que es va torbar a dipositar-s'hi la seqüència que avui veiem a la zona de Cala Fornells, que té desenes de metres d'espessor.

Ammonits del juràssic superior en un dels sostres dels estrats del Caló de ses Llisses

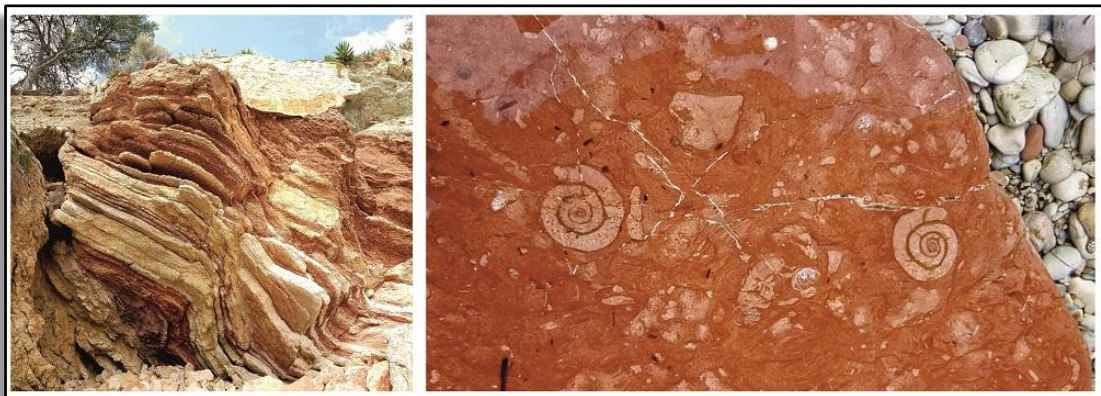
L'extrem nord-est del Caló de ses Llisses es troba tancat per la Punta de s'Estaca, formada per materials del juràssic inferior. El límit entre els materials del juràssic inferior i mitjà és un contacte mecànic, mitjançant una falla.

Una falla és una superfície de ruptura de les roques on ha tingut lloc desplaçament i constitueix una zona de debilitament del substrat rocós, ja que els esforços tectònics que l'originen fragmenten la roca i n'afavoreixen l'erosió posterior. Això ha permès que l'acció erosiva de la mar afecti més aquesta zona (erosió diferencial) i hagi creat una cova d'abrasió marina que permet la comunicació entre el Caló de ses Llisses i s'Aigua Verda.

Cova d'abrasió marina associada a una falla en Caló de ses Llisses

A s'Aigua Verda podem observar els mateixos materials que en el Caló de ses Llisses, però estan menys alterats per l'erosió marina i hi són abundants els blocs rocósos amb inclusions d'ammonits, fins i tot dins l'aigua.

Estrats del juràssic mitjà i fòssils d'ammonits en un bloc davall l'aigua, a s'Aigua Verda

Per saber-ne més

ÁLVARO, M.; BARNOLAS, A.; CABRA, P.; COMES-RENGIFO, M. J.; FERNÁNDEZ-LÓPEZ, S.; GOY, A.; DE L'OM, P.; RAMÍREZ DEL POZO, J.; SIMO, A.; URETA, S., 1989. El Juràssic de Mallorca (Illes Balears). *Quaderns de Geologia Ibèrica*, 13: 67-120.

JENKYN, H. C.; SELLWOOD, B. W.; RODRÍGUEZ-PÉREA, A., 1990. *A field excursion guide to the Island of Mallorca*. The Geologists Association. 93 p.

Recomanacions

És aconsellable dur gorra, aigua i calçat còmode. L'accés a la cala de s'Aigua Verda es realitza a través d'una petita cova, per això, encara que no és imprescindible, es recomana que duguem llanterna. Per arribar a l'extrem nord-est del Caló de ses Llisses haureu de banyar-vos els peus, per la qual cosa també s'aconsella dur escarpins o xoquins tancats.

S'hi pot accedir durant tot l'any, però com que la costa de la zona és propensa als temporals marítims, s'aconsella visitar-lo en dies de mar tranquil·la. Si, a més, es fa durant l'estiu, es pot gaudir de les seves aigües.

Es recomana que, per proximitat, faceu l'itinerari d'Interès Geològic de Costa de Peguera o visiteu el LIG Oncòlits de Peguera.